

Utbildningsnämnden

Studie om digital kompetens i förskolor i Nacka

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

En studie har genomförts för att få en bild av nuläget när det gäller digital kompetens i förskolorna i Nacka. Resultatet visar att förskolor i Nacka kommun arbetar positiv och framåtsyftande för att möjliggöra för barn att utveckla digital kompetens. Flertalet huvudmän arbetar med digitalisering och arbetet är ofta förankrat i skriftliga planer. Det konkreta arbetet med digitala verktyg, där förmågan att hantera verktyg, hårdvara och mjukvara, ger förutsättningar för lekfullt lärande i sociala sammanhang. I de besökta förskolor där man inte hunnit börja arbeta med digital kompetens finns ett genuint intresse och engagemang att sätta igång planering, för att möta kraven i den reviderade läroplanen i förskolan, Lpfö-18.

Generellt finns stor samlad kunskap och kompetens i de olika verksamheterna. Studien pekar på att digitaliseringen är på riktigt, i betydelsen seriös. Tekniken är en förutsättning men kompetens och förhållningssätt är faktorerna som främjar utveckling.

Ärendet

Digital kompetens är en av EU:s åtta nyckelkompetenser. Nyckelkompetenserna anger de kompetenser medborgare behöver för personlig utveckling, aktivt medborgarskap, social integration och sysselsättning. Digital kompetens definieras av EU som ”säker och kritisk användning av informations- och kommunikationsteknik för arbete, fritid och kommunikation”.

2017 beslutade regeringen om en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet. I den reviderade läroplanen för förskolan Lpfö-18, som träder i kraft den 1 juli 2019, har förskolans digitalisering därför fått en tydlig plats. Avsikten med en tydligare framskrivning är att öka likvärdigheten mellan olika förskolor och innebär i korthet att:

- *barnen ska få möjlighet att konstruera, forma och skapa genom att använda olika material och tekniker, såväl digitala som andra.*
- *barnen ska ges förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens genom att ge dem möjlighet att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen.*
- *barnen ska ges möjlighet att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att de på sikt ska kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.*

Både riksdagen och Digitaliseringskommissionen anger att framgångsfaktorer för att erbjuda barn digital kompetens är lärarens egna digitala kompetens, förmåga att leda arbetet, integrera digitala verktyg och resurser i undervisningen samt ge barnen tydliga utmaningar.

I Nackas utbildningspolitiska strategi anges att Nacka ska ligga i topp när det gäller kunskapsresultat och andra nyckelkompetenser, till exempel initiativförmåga och digital kompetens. Där står också att utbildningen ska uppdateras i takt med tiden, och att digitala verktyg ger nya möjligheter att nå utbildningens grunduppdrag.

För att få en bild av nuläget när det gäller digital kompetens i förskolan i Nacka har utbildningsenheten uppdragit åt en forskare att genomföra en studie. Forskaren Karin Forsling, lektor i specialpedagogik vid Karlstads universitet, har lång erfarenhet av arbete med digitalisering inom utbildningsområdet. Studien baseras på enkäter, samtal med förskolechefer och pedagoger samt observationer i verksamheterna.

Resultatet visar att förskolor i Nacka kommun arbetar positiv och framåtsyftande för att möjliggöra för barn att utveckla digital kompetens. Flertalet huvudmän arbetar med digitalisering och arbetet är ofta förankrat i skriftliga planer. Enligt forskaren bedriver förskolechefer ett mer målinriktat arbetssätt i relation till planerade insatser i de verksamheter där det finns en tydlig skriftlig plan för arbetet och där planen är förankrad i verksamheten. Förskolecheferna i dessa verksamheter beskriver också att nätverkande är en viktig del för att kompetensutvecklas.

Forskaren pekar på skillnader mellan huvudmän när det gäller graden och typen av insatser som gjorts för att utveckla personalens kompetens. Det kan handla om alltifrån kurser och workshops till strukturerade möjligheter för kollegiala lärprocesser såsom litteraturläsning och specifik handledning. Det konkreta arbetet med digitala verktyg, där förmågan att hantera verktyg, hårdvara och mjukvara, ger förutsättningar för lekfullt lärande i sociala sammanhang. I de besökta förskolor där man inte hunnit börja arbeta med digital kompetens finns ett genuint intresse och engagemang att sätta igång planering mot de nya läroplansskrivningarna.

Utbildningsenheten har i den kvalitetsuppföljning som under hösten genomförts med samtliga förskolechefer i Nacka frågat hur cheferna bedömer att barnen ges förutsättningar att utveckla digital kompetens. Precis som i denna studie pekar kvalitetsuppföljningen på att

flertalet förskolor arbetar aktivt med digitalisering, även om det finns en del skillnader. Mer än hälften, 58 %, menar att verksamhetens kvalitet har god eller mycket god kvalitet inom området, 42 % pekar på mindre eller större utvecklingsbehov.

Kartläggningen i studien visar på tre centrala utvecklingsområden:

1. Betydelsen av att ha en IKT-/digitaliseringsplan
2. Att nätverka som ett led i att få inspiration och utveckla nya arbetssätt
3. Att pedagogerna får kompetensutveckling inom området IKT/digitalisering.

Generellt finns en stor samlad kunskap och kompetens i de olika verksamheterna. Studien pekar på att digitaliseringen är på riktigt, i betydelsen seriös. Tekniken är en förutsättning men kompetens och förhållningssätt är faktorerna som främjar utveckling menar forskaren.

Resultaten från denna studie kommer att presenteras och diskuteras på ett seminarium som utbildningsenheten anordnar i början av februari. Inbjudna till seminariet är huvudmän, chefer och pedagoger i Nacka.

Utbildningsenhetens kommentar

Att utveckla digital kompetens i förskolan är en fråga i tiden och i den reviderade läroplanen för förskolan Lpfö18, som träder i kraft den 1 juli 2019, har förskolans digitalisering fått en tydlig plats. Förskolan ska lägga grunden till att barn ges möjlighet att tillägna sig de kunskaper som krävs för att leva och verka i ett modernt samhälle.

Vi lever i en värld med ett stort informationsflöde och ökad digitalisering. Digital kompetens är därför ett viktigt område att arbeta vidare med, både i verksamheterna och på huvudmannanivå, för att öka likvärdigheten i utbildningen och ge alla barn i förskolan samma förutsättningar.

I utvärderingsplanen för 2019, som utbildningsnämnden beslutar om i februari, ingår en liknande studie av nuläget när det gäller digital kompetens i gymnasieskolan. När den är genomförd har den digitala kompetensen i samtliga verksamheter som utbildningsnämnden ansvarar för genomlysts.

Bilaga

Rapport: Kartläggning av digitalisering i Nacka kommuns förskolor. Nacka 2019